

ABSTRACT

Yevhen Kurinnyi. Peculiarities of the legislative regulation of the use of coercive police measures in Ukraine. The article deals with actual problem –peculiarities of the legislative regulation of the use of coercive police measures.

According to the results of the analysis of the provisions of the legislative acts that establish the powers of domestic law enforcement agencies, the main features characterizing the specifics of the legislative regulation of the use of police coercive measures were determined, namely: in the vast majority of the provisions of the considered normative legal acts (seven out of ten) regarding the possibility of applying special measures of administrative termination, there is a reference to the relevant provisions of the Law (for objectivity, it should be noted that in Clause 6, Part 1, Article 106 of the Civil Code of Ukraine, in addition to the Law, there is also a reference to the provisions of the Law «On the National Guard of Ukraine»); the above-mentioned references to the Law are absent in three legislative acts, and in two of them (laws «On the Military Service of Law and Order in the Armed Forces of Ukraine» and «On the State Border Service of Ukraine») there are established norms that directly detail the application of coercive measures under consideration ; the list of coercive police measures provided for by the norms of Art. 42 of the Law, constitutes only the basis of special termination measures and is de facto derived from them.

The author has emphasized that the use of the specified features allows to single out a number of promising areas of research regarding: further improvement of the definition and addition of the list of police coercive measures; expanding the characteristics of police activity and forming the appropriate definition (primarily in a broad sense); implementation of certain steps in solving the issue of demarcation between control and supervision and law enforcement bodies by clearly defining the mandatory features and main functions of the latter.

Keywords: *legislation, administrative coercion, measures of administrative suspension, police coercive measures, police activity, law enforcement agencies.*

УДК 343.3/7

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-4-95-100

**Валентина
МЕРКУЛОВА**®
доктор
юридичних наук,
професор
(Одеський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Одеса, Україна)

**Оксана
ГРИТЕНКО**®
доктор
юридичних наук,
професор
(Дніпропетровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

**ПРАВОМІРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАХИСНИКА АБО ПРЕДСТАВНИКА
ОСОБИ З НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ: ВИЗНАЧЕННЯ
ПОТЕРПІЛИХ ЗА ст. 397 КК УКРАЇНИ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ
ОКРЕМИХ ПОНЯТЬ**

Визначено, що бланкетний характер диспозиції ст. 397 КК України посилює значення інших джерел теорії та права щодо належного (уніфікованого) тлумачення тих понять та категорій, що використовуються в цій нормі. Досліджено окремі теоретичні та правові аспекти змістовних ознак таких категорій, як «захисник», «представник особи», «правомірна діяльність». Доведено, що проблема понятійного апарату (його чіткості та ступеня законодавчої формалізації) суттєво взаємопов'язана зі станом дієвого застосування чинного законодавства. Тож дослідження окремих аспектів співвідношення понять та категорій, що використовуються у зазначеній кримінально-правовій нормі (ст. 397 КК України), певним чином сприятимуть подальшому уніфікованому правозастосуванню під час кваліфікації такого виду кримінального правопорушення.

Ключові слова: *захисник, представник особи, адвокат, адвокатська діяльність, правомірна діяльність.*

© В. Меркулова, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1332-1113>
merkulova.53.v@gmail.com

© О. Гритенко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1376-6956>
oksanochka.oksi78@ukr.net

Постановка проблеми. Реалізація публічно-правових правозахисних функцій у державі є одним із основних факторів оцінки ефективності побудови громадянського суспільства, а тому потребує ефективного кримінально-правового захисту. Стаття 397 КК України встановлює підстави кримінальної відповідальності за перешкоджання законній діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги або порушення встановленого законом захисту їхньої професійної діяльності. Вона встановлює підстави кримінальної відповідальності у разі порушення гарантії конфіденційності професії і є однією з кількох кримінально-правових норм, що передбачають кримінально-правовий захист нормальної діяльності захисника та представника при здійсненні ними функцій захисту та представництва в усіх сферах судочинства.

Бланкетний характер диспозиції зазначеної кримінально-правової норми посилює значення інших джерел теорії та права щодо належного тлумачення тих понять та категорій, що використовуються в цій нормі. Проблема понятійного апарату (його чіткості та ступеня законодавчої формалізації) суттєво взаємопов'язана зі станом дієвого застосування чинного законодавства. Тож дослідження окремих аспектів співвідношення понять та категорій, що використовуються у зазначеній кримінально-правовій нормі (ст. 397 КК України), певним чином сприятимуть подальшому уніфікованому правозастосуванню під час кваліфікації такого виду кримінального правопорушення.

Відповідно до визначеного напрямку дослідження маємо звернутися до окремих теоретичних та правових аспектів аналізу змістовних ознак таких категорій, як «захисник», «представник особи», «правомірна діяльність».

Актуальність обраного напрямку дослідження посилюється також правозастосовним аспектом реалізації положень ст. 397 КК України. Зрештою, правозастосовна практика значною мірою залежить від компетентності та належної теоретичної і правової обізнаності осіб, які розслідують відповідні кримінальні правопорушення, а тому зазначені особи повинні бути обізнані з істотними ознаками понять, що використовуються у кримінальному праві та законодавстві.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Зазначимо, що до різних аспектів категоріально-понятійного апарату інституту адвокатури, зокрема, до категорій «захисник», «представник особи», «правомірна діяльність», у різний час зверталися такі вітчизняні фахівці, як: С. Антонюк, В. Гевко, В. Заборовський, Н. Карпова, В. Манзюк та ін. Проте розвиток суспільних відносин, що відбувається під впливом різних чинників, спонукає до перегляду наявних уявлень про ті чи інші дефініції, а також встановлення співвідношення таких категорій, як «захисник», «представник особи», «правомірна діяльність».

Метою статті є визначення проблемних питань: по-перше, щодо кола потерпілих, яких мають стосуватися кримінально-правові положення, визначені у ст. 397 КК України, а отже, щодо визначення місця та значення саме адвокатської діяльності у виконанні функцій захисту та надання правової допомоги; по-друге, щодо співвідношення словосполучень «професійна адвокатська діяльність», «законна адвокатська діяльність», «правомірна адвокатська діяльність» за своїм сутнісним змістом, структурою та конкретними ознаками.

Виклад основного матеріалу. Як уже зазначалося, кримінально-правовий захист, відповідно до змісту ч. 1 ст. 397 КК України, зорієнтований на попередження втручання в правомірну діяльність захисника чи представника із надання правової допомоги. Основним безпосереднім об'єктом цього кримінального правопорушення є встановлений законом порядок здійснення правосуддя в частині забезпечення права особи на захист чи представлення її інтересів під час розгляду справи в суді, а отже нормальна діяльність захисника чи представника особи. Необхідно дослідити окремі аспекти щодо визначення доцільного кола осіб, яких мають стосуватися ці кримінально-правові положення, а отже, визначити місце та значення саме адвоката і професійної адвокатської діяльності у виконанні функцій захисту та надання правової допомоги як об'єкта посягання.

На підставі комплексного системно-правового аналізу положень п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та ч. 1 ст. 45 КПК України доходимо висновку, що захисником може бути лише адвокат, який здійснює адвокатську діяльність, спрямовану на забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів

підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення [15; 9, с. 44–51].

Маємо погодитися з тим, що зазначене відповідає сутності конституційних положень у частині, де йдеться про те, що інститут адвокатури функціонує для захисту конституційних прав і свобод громадян, а також іноземців та осіб без громадянства. А отже, захист та забезпечення доступу до правосуддя – найважливіша ознака адвокатури. Особливе значення захист має саме у кримінальному провадженні, а тому цей інститут кримінального процесуального права є предметом більш прискіпливого регулювання в ст. 45–54 КПК України [9, с. 44–51].

Дещо складніше визначитися з колом осіб, які можуть виконувати представницькі функції з надання правової допомоги. Законодавчою підставою для розуміння того, хто є представником особи з надання правової допомоги, має стати системне комплексне тлумачення п. 9 ст. 1 зазначеного закону, котре свідчить про те, що під «представництвом» законодавець розуміє «вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні» (п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [15].

У статті 131-2 Конституції України на тлі визначення того, що «виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення», стверджується, що законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена [7].

Так, лише в кримінальному судочинстві Н. Карпова виокремлює три різні категорії представників – учасників кримінального процесу: 1) законні представники підозрюваного чи обвинуваченого, якщо вони є неповнолітніми, недієздатними, обмежено дієздатними (батьки, усиновлювачі, опікуни, близькі родичи тощо, що належать до сторони захисту); 2) законний представник потерпілого в кримінальному провадженні як фізичної (лише адвокат), так і юридичної особи (адвокат, інші уповноважені особи); 3) представники цивільного позивача, відповідача, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт (не стосується сторін кримінального провадження) [6, с. 112].

Тож переважно саме адвокат є тією особою, яка займається правозахисною професійною адвокатською діяльністю, здійснює представництво в судах усіх ланок системи судочинства, на підприємствах, в установах, організаціях державних органів, надає іншу правову допомогу згідно з процедурою, передбаченою законодавством України. Відповідно, правомірна адвокатська діяльність є головною складовою правомірної діяльності осіб, які мають законні та професійні підстави здійснювати захист та представництво особи з надання правової допомоги.

Характерні особливості адвокатської діяльності відтворюються у різних словосполученнях, а отже, різних за ознаками поняттях та категоріях. У сучасній доктрині права, вчені, орієнтуючись на чинне законодавство, ці характерні особливості відтворюють у таких категоріях, як «законна адвокатська діяльність», «професійна адвокатська діяльність», «правомірна адвокатська діяльність».

Щодо першого словосполучення. Загальноновизнаним у доктрині права є те, що адвокатська діяльність, зокрема процесуальне представництво, здійснюється на принципах верховенства права, законності. Н. Карпова, стверджуючи про доцільність подальшого удосконалення кримінально-правової охорони захисника чи представника з надання правової допомоги, безпосередньо використовує словосполучення «законна діяльність» [6, с. 110]. Проте в більшості випадків аналізу піддаються питання, в яких відтворюються складові законної адвокатської діяльності. Так, в одних випадках

(А. Пальона, О. Петрик) окремою складовою законної діяльності справедливо вбачається подальше поглиблення стандартизації адвокатської діяльності на тлі визнання пріоритету європейських стандартів адвокатської діяльності, напрацьованих та апробованих у розвинутих країнах Європи протягом тривалого часу (порівняно з Україною) [12, с. 8–12]. В інших випадках (за умови загальнодозвільної системи) законна адвокатська діяльність небезпідставно пов'язується зі ступенем чіткості та повноти визначення кола діянь, котрі забороняється вчиняти адвокату в його взаємовідносинах із судом [4, с. 160].

Другою загальновизнаною тезою є твердження щодо особливого значення співвідношення ступеня дотримання адвокатом меж правомірності діяння та рівня його професіоналізму. Маємо враховувати те, що обов'язок адвоката постійно підвищувати свій професійний рівень визначено Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст. 21). Безумовно, належний рівень професіоналізму адвоката як складові передбачає його зобов'язання дотримуватися норм права, що регулюють відвідну сферу діяльності, та правил адвокатської етики. У науковій дискусії щодо того, що більшою мірою впливає на стан ефективності адвокатської діяльності, не слід оминати підхід, згідно з яким перевага надається саме професійній адвокатській діяльності. На думку С. Антонюка, принцип професіоналізму адвоката як важливої засади під час надання кваліфікованої правничої (правової) допомоги клієнту в судочинстві України посідає не менш важливу роль, ніж законність та незалежність адвокатської діяльності [1, с. 261].

Якщо словосполучення «законна адвокатська діяльність» та «професійна адвокатська діяльність» є результатом комплексного узагальнення певної системи вимог щодо адвокатської діяльності, що переважно зафіксовані у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та «Правилах адвокатської етики» (вимога здійснення адвокатської діяльності на професійній основі та відповідно до закону), то словосполучення «правомірна діяльність» є складовою змісту кримінально-правових положень, а саме ст. 397 КК України. Під час визначення основного кримінально-правового заходу забезпечення гарантій виконання функцій щодо захисту та надання різних видів правової допомоги громадянам України законодавець використовує саме це поняття. Отже, категорія «правомірна діяльність» використовується лише в ст. 397 КК України і стосується діяльності захисника та представника особи з надання правової допомоги. Тож небезпідставно саме в дослідженнях кримінально-правового та кримінально-процесуального характеру використовується здебільшого поняття «правомірна діяльність». Так, В. Гевко, О. Бура, досліджуючи особливе значення реалізації принципу змагальності та рівності усіх сторін у кримінальному судочинстві, в теорії кримінального процесу, при напрацюванні відповідних критеріїв щодо підвищення ефективності діяльності захисника у сфері збирання доказів учасниками кримінального провадження, використовують поняття «правомірність діяльності» [2, с. 246, 248]. Маємо погодитися з тим, що правомірною є така діяльність захисника чи представника особи, котра здійснюється у передбаченому законом порядку, не забороненими законом засобами [10, с. 1043]. Тож наведені доктринальні приклади доводять доцільність сприйняття зазначених словосполучень як таких, що стосуються тотожних понять.

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно наголосити на такому. Переважно саме адвокат є тією особою, яка займається правозахисною професійною адвокатською діяльністю, здійснює представництво в судах усіх ланок системи судочинства, на підприємствах, в установах, організаціях державних органів, надає іншу правову допомогу згідно з процедурою, передбаченою законодавством України. Відповідно, правомірна адвокатська діяльність є головною складовою правомірної діяльності осіб, які мають законні та професійні підстави здійснювати захист та представництво особи з надання правової допомоги.

Правомірність діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги, про яку йдеться у ст. 397 КК України, – це богаторівнева соціально-правова та етична категорія, що структуровано охоплює увесь комплекс правових положень, визначених у нормативно-правових актах законодавчого та підзаконного рівнів, за умови їх етичного наповнення.

Список використаних джерел

1. Антонюк С. А. Проблемні аспекти оновлення законодавства України в контексті професійного представництва адвоката у цивільному судочинстві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 259–262.
2. Гевко В. В., Бура О. В. Роль захисника в реалізації засади змагальності на стадії досудового розслідування. *Юридичний бюлетень*. Вип. 5. 2017. С. 244–249.
3. Деліктологія : монограф. / кол. авт. ; під заг. ред. І. М. Копотуна, С. В. Петкова, Р. Поліан. Куновице : Академія ГУСПОЛ, 2022. Т. 7. 324 с.
4. Заборовський В. В., Манзюк В. В. Правова природа принципів, на яких побудовані взаємовідносини адвоката із судом та іншими учасниками судового провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 32. Т. 3. С. 157–161.
5. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства 1988 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text.
6. Карпова Н. Проблемні питання визначення потерпілого від втручання в діяльність захисника чи представника особи. *National law journal: theory and practice*. Іуніє 2017. С. 109–113.
7. Конституція України від 28.06.1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
8. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 8 листопада 2022 року. Київ : ПАЛІВОДА А.В., 2022. 312 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 лютого 2022 року (офіційний текст). Київ : ПАЛІВОДА А.В., 2022. 476 с.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 5-е вид., перероб., доп. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ : Юрид. думка, 2008. 1216 с.
11. Основні положення про роль адвокатів 1990 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text.
12. Пальона А. В., Петрик О. Л. Питання актуальності здійснення адвокатської діяльності як одного з варіантів професійної самореалізації успішного юриста в умовах євроінтеграції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 3. С. 8–12.
13. Правила адвокатської етики, затверджені з'їздом адвокатів України 09.06.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n4>.
14. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02.06.2011. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
16. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії від 25.11.2006. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU06301>.

Надійшла до редакції 02.10.2023

References

1. Antoniuk, S. A. (2019) Problemni aspekty onovlennia zakonodavstva Ukrainy v konteksti profesiinoho predstavnytstva advokata u tsyvilnomu sudochynstvi [Problematic aspects of updating the legislation of Ukraine in the context of professional representation of a lawyer in civil proceedings]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 2, pp. 259–262. [in Ukr.].
2. Hevko, V. V., Bura, O. V. (2017) Rol zakhysnyka v realizatsii zasady zmahalnosti na stadii dosudovoho rozsliduvannia [The role of the defense attorney in implementing the principle of competition at the stage of pre-trial investigation]. *Yurydychnyi biuletyn*. Vyp. 5, pp. 244–249. [in Ukr.].
3. Deliktologhiia [Delictology] : monohrafiia / kol. avt. ; pid zah. red. I. M. Kopotuna, S. V. Pietkova, P. Poliian. Kunovitse : Akademiia HUSPOL, 2022. T. 7. 324 p. [in Ukr.].
4. Zaborovskyyi, V. V., Manziuk, V. V. (2015) Pravova pryroda pryntsyypiv, na yakykh pobudovani vziemovidnosyny advokata iz sudom ta inshymy uchashnykamy sudovoho provadzhenia [The legal nature of the principles on which the lawyer's relationship with the court and other participants in the court proceedings is built]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia : Pravo*. Vyp. 32. T. 3, pp. 157–161. [in Ukr.].
5. Zahalnyi kodeks pravyl dla advokativ krain Yevropeiskoho spivtovarystva 1988 r. [General Code of Rules for Lawyers of the European Community 1988]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text. [in Ukr.].
6. Karpova, N. (2017) Problemni pytannia vyznachennia poterpiloho vid vtruchannia v diialnist zakhysnyka chy predstavnyka osoby [Problematic issues of determining the victim of interference in the activities of a defender or representative of a person]. *National law journal: theory and practice*. Іуніє, pp. 109–113. [in Ukr.].
7. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukr.].
8. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopovnenniamy stanom na 8 lystopada 2022 roku [Criminal Code of Ukraine: current legislation with changes and

additions as of November 8, 2022]. Kyiv : PALYVODA A.V., 2022. 312 p. [in Ukr.].

9. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopovnniamy stanom na 1 liutoho 2022 roku (ofitsiinyi tekst) [Criminal Procedure Code of Ukraine: current legislation with changes and additions as of February 1, 2022 (official text)]. Kyiv : PALYVODA A.V., 2022. 476 p. [in Ukr.].

10. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]. 5-e vyd., pererob., dop. / za red. M. I. Melnyka, M. I. Khavroniuka. Kyiv : Yurydychna dumka, 2008. 1216 p. [in Ukr.].

11. Osnovni polozhennia pro rol advokativ 1990 r. [Basic Provisions on the Role of Advocates 1990]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text. [in Ukr.].

12. Palona, A. V., Petryk, O. L. (2022) Pytannia aktualnosti zdiisnennia advokatskoi diialnosti yak odnogo z variantiv profesiinoi samorealizatsii uspishnoho yurysta v umovakh yevrointehratsii Ukrainy [The question of the relevance of advocacy as one of the options for professional self-realization of a successful lawyer in the conditions of the European integration of Ukraine]. *Pivdenoukraiynskiyi pravnychiy chasopys*. № 4. Ch. 3, pp. 8–12. [in Ukr.].

13. Pravyla advokatskoi etyky [Rules of lawyer ethics], zatverdzeni zizdom advokativ Ukrainy 09.06.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n4>. [in Ukr.].

14. Pro bezplatnu pravnychu dopomohu [About free legal aid] : Zakon Ukrainy vid 02.06.2011. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>. [in Ukr.].

15. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist [About the advocacy and advocacy activities] : Zakon Ukrainy vid 05.07.2012. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>. [in Ukr.].

16. Khartiia osnovnykh pryntsyviv yevropeiskoi advokatskoi profesii [Charter of basic principles of the European legal profession] vid 25.11.2006. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU06301>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Valentyna Merkulova, Oksana Hrytenko. Legal activities of the defender or the person's representative in providing legal aid: definition of the victims under art. 397 of the Criminal Code of Ukraine and correlation of separate concepts. The article determines that the blanket nature of the disposition of Art. 397 of the Criminal Code of Ukraine enhances the importance of other sources of theory and law regarding the proper (unified) interpretation of the concepts and categories that are used in this norm. Problematic issues such as establishing the circle of victims to whom the criminal legal situation, defined in Art. 397 of the Criminal Code of Ukraine, and therefore the definition of the place and significance of advocacy in performing the functions of defense and provision of legal assistance, as well as the relationship between the phrases “professional advocacy,” “legitimate advocacy,” “legitimate advocacy in its essential content, structure and specific signs. Individual theoretical and legal aspects of the substantive features of such categories as defender, representative of a person, and lawful activity have been studied, giving reason to note the following. It has been proven that the problem of the conceptual apparatus (its clarity and degree of legislative formalization) is interconnected with the state of effective application of the current legislation.

Predominantly, a lawyer is a person engaged in human rights professional advocacy, provides representation in courts of all levels of the judicial system, enterprises, institutions, organizations of government bodies, and provides other legal assistance in accordance with the procedure provided for by the legislation of Ukraine. Accordingly, lawful advocacy is the main component of the lawful activity of persons who have legal and professional grounds to protect and represent a person in providing legal assistance. The legality of the activities of a defender or a representative of a person providing legal assistance, as referred to in Art. 397 of the Criminal Code of Ukraine is a multi-level socio-legal and ethical category, structuredly covering the entire range of legal provisions defined in regulations at the legislative and subordinate levels, subject to their ethical content. Therefore, research into individual aspects of the relationship between concepts and categories that are used in the specified criminal law norm (Article 397 of the Criminal Code of Ukraine) will in a certain way contribute to further unified law enforcement during the qualification of this type of criminal offense.

Keywords: *defender, representative of the individual, lawyer, advocacy, lawful activity.*